

ГБОУ «СОШ № 19 г. Назрань»

Республика Ингушетия

«Согласовано»
на заседании МО
Протокол № 1
«29» августа 2021 г.

«Рассмотрено»
на заседании научно-
методического совета
Протокол № 1
«29» августа 2021 г.

УТВЕРЖДАЮ
директор ГБОУ
«СОШ № 19 г. Назрань»
М.Х. Арчакова

Приказ № 7В
от «30» августа 2021 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

адаптированная для индивидуального надомного обучения

по предмету «Родная(ингушская) литература»

Уровень общего образования – **основное общее образование (5-9 классы)**

Класс – 5 класс

Количество часов – 1 часа в неделю (34 ч. в год)

Рабочая программа по предмету «Родная(ингушская) литература» для 5 классов составлена в соответствии с требованиями Федерального государственного образовательного стандарта основного общего образования, примерной программы изучения дисциплины на базовом уровне, рекомендованной Министерством образования и науки РФ, с учетом примерной программы базисного учебного плана для индивидуального надомного обучения по предмету «Родная(ингушская) литература» для 5 классов.

Кхетора каъхат(пояснительная записка)

Г1алг1ай литература программах лаъца

Г1алг1ай литература программас новкъостал ду хъехархочоа берашта г1алг1ай йоозонхоша кхелла говзамае йоозоний чулоацам а, тема а, идея а къоастаде а, х1аьта цар шоай произведенешта бувцаш болча ценача, хозача, говзамеча меттах пайда эца а.

Г1алг1ай литература хъехаш вола хъехархо декхарийла ва литература новкъосталца берашта г1алг1ай метта хозал, говзал, к1оаргал, цун ганз йовзийта, уж кхетамца, эхъ-эзделца кхебе, дикачун-вочун къоастам бе ховргдолаш.

Дешархошта ха деза г1алг1ай литература хъахилара наькъаш. Укхаса царна хайтача бакъахъа да, вай г1алг1ай литература хъахилара г1улакх малаг1ча торонца эттад, эггара хъалхара г1алг1ай йоозув 1923 шера Мальсагов Кураза Зоврбика кхелла хилар, из латински ларда т1а хинналга. Эггара хъалха г1алг1ай меттала кепатеха йоозув 1923 шера «Сердало» яхача газета т1а кепатеха хилар.

Цъабабкъада, шоай йоозув хиннадеце а, багахбувцам б1аьхий хиннаб г1алг1ай къаман, тайп-тайпара жанраш чу а йоаг1аш: къаьнара иллеш, фаьлгаш, к1оанолгаш, ховли-довзалеш, легендаш, шира оаламаш, ишта кхы д1ахо а.

Г1алг1ай литература никъ 1923 шерагара денз таханарча денга кхаччалца чоалхане болаш хъабенаб. Массехк хана доакъоох бекъа йиш я из.

Хъалхара ха – 1920-г1а шераш – говзамае йоозонаш хъахила доладенна ха я, х1аьта 1930-г1а шераш – г1алг1ай литература дег1ая йолаенна ха я.

Программа юкъе йоаг1а произведенеш берий ханага хъежжа я, чулоацам а, керттера уйла а дика кхетадергдолаш, х1аьта х1ара классе багахбувцамах пайда эц.

5 классашка дешархой кхетамца кхемара духъа, ужэхъаца, эзделаца, хозанена лоарх1амца кхемара духъа дола говзамае йоозонаш 1омаду. Цу классашка 1омаеш йола материал чоалхане яц, ший чулоацамга хъежжа, х1аьта идейни кхетам балара г1улакх лертт1а да цун.

Х1ара классашка чуйоаг1аш йола материал хронологически хъисапе луш я, дешархой литература исторех а литературей вахари в1аши дувзаденна хиларах а кхетаргболаш. Цул совг1а, мехка истори а дикаг1а йовзаргъа царна.

5 классашка говзамеча йоазонашца цхъана литературни теорех кхетам лу. Дешархоша керттера кхетаде дезаш дар да литература говзаме кхоллам хилар, цун мотт поэтически хилар. Литература теори дикаг1а кхетаергья дешархоша, говзамеча произведенешца цхъатарра 1омайойя.

Х1ара классе литература чулоацамга а дешархой кхетамга а, цар дег1адара боарамга а хъежжа, тайп-тайпара хъехара накъаш леладе деза: хоза къоастадеш текст ешар, суртех, телевиденех, компютерах пайда эцар. Цул совг1а, дешархошка шоашка болх байта беа йоазонхоех а цар говзамеча йоазонех лаьца кхы а дукхаг1а хоамаш лохаш.

5 классашка теркам бе беа хоза къоастадеш, кхетадеш шаьра дешара говзал лакхаяккхара. Из программай декхар кхоачашданза даргдац, урокаш т1а а дешаш, ц1аг1арча дешара т1ахъожамца кулгал а деш. Дешара техника тоаеш болх бе беа массане цхъана дешаш, юкъ-юкъера хоржаш дешаш, оттадаьча хаттара текстаца жоп луш, ишт. кх. д1.

Лакхерча классашкара дешархой кертерча дакъе кхетам болаш кийчбе беа ешаш йола произведенеш шоай ло1аме яшха, анализ е, керттера ма1ан а, уйла а гучадоахаш, цар мах бе.

Метапредметни

Регулятивни УУД

- Хъехархочунца дешара т1адуллар оттаде, урока лерх1амга хъежжа. Деша дешара лерх1амашка хъежжа.

- Массанеца цхъана урока план оттае ха, произведени чулоацам хъабувцара план оттае ха. Планага хъежжа беш бола болх тахкар, баьча балха корта бар, мах бар, иштта кхыча дешархой балха мах бар.

- З1амигача тоабаца е шинне цхъана болх беш, кердача темах ховр а, де ховр а хъакъоастадар. Урок йодаш беча балхах раьза хилар е ца хилар д1аяздар, лакхача говзала т1акхувш хилар хъахъокхар.

- Ше баьча балха раьза хилар е ца хилар дешархочо ший ло1амаг1а хъаалар, урока карах ца доалача х1ама теркам бар, из тоадара болх бе лерх1ам дагалацар.

Познавательни УУД.

- Текста тохкам бе ха, хъехархочо хаттараишца новкъостал а деш. Деша къайла ма1ан ха, из тахка.

-Произведенеш шоайла йиста, в1ашкаоттае, юкъарадар а тарадоацар а хъаоалаш.

-Дийшачун дакъа диста мукъама е или дакъаца, е суртаца, е кицаца

Произведени турпалхочо дечун бахъан тахкар. Шийна хетачун, ше яхачун доагIа масалаи доаладе, даържа дувзадена кьамаьл де.

- ГIалгIай фаьлгаи кхоллара лерхIам ха, цар лу пайда, цар лерхIам ха.

- Поэзи а проза а шоайла кьоастае ха, литературни Илман кхетам балара текстаи санна.

- Кхоллама навькаи хьахьокхар, тайп-тайпара произведени дагалувцаи, проектни тIадуллари кхоачаидеи.

- Дешаидар кхетаде, дийшар лояца таблица чу а схема чу а дIаязде ха.

Коммуникативни УУД.

- Дувцара кьамаьл оттаде, урока болх беи кадай хила, хаттарари тела. Диалог, тоабах болх беи дакъа лаца. Шийна бакъахьа хетар чIоагIаидеи, кхычарца кьамаьл де хар.

- Темага хьежжа 5-6 предложенех дувзадена кьамаьл оттаде. Проекта 1-2 слайд кхолла. Кхычунга ладувгIа ха, кьовсама юкъе дакъа лаца.

- Произведени урпалхочо даьчун мах бе, эзди дешаица кьамаьл де.

- Кхыча дешархой урока баьча балха мах бе ха, оттаяьча критерейца.

- Барт бара кийча хилар хьахьокхар, кьовсам, дов е цатоам дIабаккхара тайп-тайпара вариациеи йоалае ха.

- Бокхийчарца кьамаьл деш, книжкаи, доилоргаи, энциклопедейи дешаи кердадар, пайдабар леха.

- Йоккха йоаца презентаци (5-6 слайд дола) бокхийчар новкъосталца кийчъяр, проекта темага хьежжа, слайдашка хьежжа темах лаьца лояца дувца.

Личности.

- Художественни произведени ешарца дезала юкъера беама керттара хьал хар (барт хилар, сий дар, беама, къахетаме, вIаи новкъостал деш хилар)

- Ше ваьнна моттиг хови хила, ше малагIа этносаца лоярхIаи ва ха. Кхыча къамех цар сий деш кьамаьл дар.

- Кхыйола культураи а, къамаи а долга хови хилар, дикагIа довзачарех хьадувца ха, культураца е динаца шоай культура е дина тарахетари хьаала хар (нохчий, татари, Iарбий, сирийцаи, кх. дI. а).

- Юкъа а ца лелхаи, кхычунга ладувгIа ха, ший уйла сатийна дIаалар, тайп-тайпара аргументаи а йоалаеи. Дешархой вIаи кьовсам балара бахъанаи ха.

- ЦIагIа а классе а книжкаи дешара тIакхуви хилар хьахьокхар, библиотеке ахар, мукъа волча хана, урока эша материал кийчъяр.

- Йозонхой кхолламах ха беам болаи хилар хьахьокхар, шийна эггара чIоагIагIа безачар цIераи яха хар, безара бахъан а хьаалар.

- Литературни кхоллама болх шийна эшаи болга хар.

- Ишколе вахара бокьонаи йовзар, цар дешархочоа лун айда малагIа ба хар. Дикача дешархочун масалаи доаладе ийишача произведени юкъера.

- Сага новкъостал доацаи ше болх бе хови хила, ше даьчох жоп дала дезалга хови хила.

- Поэтически деша хозал хови хила, йозонхочо дешаица сурт дулаи доаладаь дешаи хьалаха хови хила. Хозахийта дешаи а эпитетаи а шоай кьамаьла юкъе доаладар.

-Эздедаца дар доацар ховш хила, литературни турпалхоехи эздийча сагахи йоакха оамалаш хьяювцаха, г1улакхаца дар доацар кьоастаде ха.

- Дешаш а язедеш а нийса ваг1араи б1аргий са толха ца дараи йоаг1а бокьонаш ховш хила. К1аьдвалар д1адоаккхаш е еза упражненеш йовзаш, уж еш хила. Саг унахц1ена хилара бокьонаш ц1аг1а а накъайоалаш лелае ха.

Патриотически кхетам балар:

дешархо кьаман г1улакхаи эздедаи т1акхийна хилар;

- дезала вахар довзаш хилар;

- ший кьаман культура а, бусулба дин а довзаш хилар;

- Росси пачхьалкхен гражданин ше волга ховш хилар;

- дешархочун оамалаш, декхараш кхийна хилар: урока, урокал арахья а.

Г1алг1ай метто, эрсий метто санна, метта гилман дакья а ший ма1анна а йоккха моттиг д1алоац. Цун дешарца а кхетамца а бераш кхедара доккха практически ма1ан да. Наьна метто юкьелоац дешархой патриотизма а, кхыча кьамашца г1имерза а, эзди а хилара уйлашца кхетадеш кхедара маьхала таронаш.

Тахан латтача хьяле г1алг1ай мотт г1омабара, цу метта йоазув де хара г1алаьмате йоаккха терко е еза кьяьстта ишколо. Х1анзарча зама бераша г1алаьмате дукха бувцаш лелабу эрсий мотт. Ц1аг1а а ара а бераша шоай наьна метта кьамаьл к1езига ду. Г1алг1ай мотт бувцачар а кьамаьла юкье дукха эрсий дешаш леладу, цудухья наьна мотт эрсий меттаца ийна бувц бераша. Ишттача хьяле т1ехь т1айоаг1ача хана г1алг1ай мотт бицбалара кхерам ба. Цудухья ишкола хьялха латта декхар да г1алг1ай метта дешари йоазуви дешархошта г1омадар, безам г1абахийтар, мотт дийнбар. Бера ший наьна мотт бовза а беза, беза а беза, уйла а цу метта хила еза. К1ира сахьатий боарам дукха беце а дешархоша мотт г1омабергба, хьехархоша из безаргболча тайпара д1ахьехе. Цу г1а йоазув де г1алг1ай метта хала а дац, х1ана аьлча, г1алг1ай абата г1а дукхаг1адола алапаш эрсий метта санна да. Дешархошта г1омаде г1отлакхета алапаш да: г1, аь, г1, кх, кь, к1, п1, т1, хь, х1, ц1, ч1, яь, дифтонг оа. Эрсий метта санна хьехархочо боккха теркам г1абахийта беза дешаш д1аоалаша язедеш йолча башхалонашта. Иштта боккха болх бе беза дешархоша оазаш нийса хьяалара, х1ана аьлча, бери язедча хана ше харцахья дош д1ааларга хьежжа г1алаташ а деш яздергда. Из болх г1 классе денз ца хаддаш бе беза, йоазув нийса хургдолаш.

Календарно- тематически план

Календарно-тематически план 5-г1а кл. Г1алг1ай литература

№	Чулоацам	Сахьат	Таьрахь		Ц1аг1ара болх	Индив. болх
			ФАК.	ПЛАН.		
1	<i>Мута1алнаькъанХьаж-Бийкар«Цхьоалаг1асентябре»</i>	1	5.09		<i>О. 4 дагахьа 1омае</i>	<i>Эггара хьалхара хьехархо дагайоха</i>
2	<i>ХамхойАхьмад«Лораделаидоттаг1ал»</i>	1	12.09		<i>О. 7 дагахьа 1омае</i>	<i>Доттаг1ал дувцаш дола кицаш гулде</i>
3	<i>ГаьгенаькъанГирихан«Дикадоттаг1а»</i>	1	19.09		<i>О. 8 – 9 шаьра еша</i>	<i>«Биь ког бола са доттаг1а» яхаш дувцар в1ашаг1долла</i>
4	<i>АлбакнаькъанЖабраил«Г1алг1айче, хьоезасона»</i>	1	26.09		<i>О. 14 – 15 дагахьа 1омае</i>	<i>Поэта биографи ха</i>
5	<i>Вай Республика.</i>	1	3.10		<i>О. 15 чулоацам юхахьабувца</i>	
6	<i>Г1алг1ай Республикапаччахьалкхенбайракх</i>	1	10.10		<i>О. 17 деша, юхахьадувца</i>	<i>Байракха сурт дилла</i>

7	<i>Вышегуров Мухъмад «Галг айченназам»</i>	1	<i>17.10</i>		<i>О. 19 – 20 шаъра еша</i>	<i>Дешархочун хоам: «Идрис Зязиков»</i>
8	<i>Фяългаи.</i>	1	<i>24.10</i>		<i>О. 24 – 27, деша</i>	<i>Дешархочун хоам: «Фяългаи»</i>
9	<i>Муталиев Хъаж-Бийкар « Борзи Таъхари»</i>	1	<i>7.11</i>		<i>О. 29 – 33 шаъра еша, сурт дилла</i>	<i>Биографи ха</i>
10	<i>« Маърийиг» (фяълг)</i>	1	<i>14.11</i>		<i>О. 33 - 39 фяълг беша</i>	
11	<i>« Хъабкъал дола воккха саги къиза аълеи» (фяълг)</i>	1	<i>21.11</i>		<i>О. 40 - 41 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Дешархочун хоам «Боккхача нахацара лерх1ам»</i>
12	<i>«Малх, бутткъовсарах» (фяълг)</i>	1	<i>28.11</i>		<i>О. 46 - 50 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Укх фяълга доаг1а сурт дилла</i>
13	<i>«Даъ-сесагикховошеи» (фяълг)</i>	1	<i>5.12</i>		<i>О.50 - 57 фяълг беша</i>	
14	<i>Халкъа къаъна дувцараш.</i>	1	<i>.12.12</i>		<i>О. 58 – 61 шира дувцараш деша</i>	<i>Сенах оал шира дувцараш яхача хаттара жоп ле</i>
15	<i>Берийиллеи, ловзараш</i>	1	<i>19.12</i>		<i>О. 67 – 77 цхъа илли 1омаде</i>	<i>Книжка т1а доаца берий илли дувца</i>

16	<i>Дикасагнакъавоаккхаибаъккхаловца</i>	1	26.12		<i>О. 79 дагахъа 1омае</i>	<i>Хоза ловца д1аязбе</i>
17- 18	<i>БоазаркъанаъкъаниИдриса «Заретта» яха дувцар</i>	1	9.01		<i>О. 83 – 98 чулоацам ха</i>	<i>Биографи ха</i>
19	<i>ОсмиевХъамзат «Лийг»</i>	1	16.01		<i>О. 99– 100 дагахъа 1омае</i>	<i>Дешархочун хоам: «Лораде деза оакхарий»</i>
20	<i>«В1аъхийвасо»</i>	1	23.01		<i>О. 102 - 103 шаъра еша</i>	
21	<i>Классаларахъадешар.Боканаъкъан А. «Оарц»</i>	1	30.01		<i>О. 181 - 185 дувцар деша.</i>	
22	<i>«Нахацара г1улакх», стихотворени</i>	1	6.02		<i>О. 108 – 109 шаъра еша</i>	
23	<i>«Дог1а» «Балха Гуйре»</i>	1	13.02		<i>О. 112 – 113 цхъа стих. дагахъа 1омае</i>	<i>Стих-на доаг1а сурт дилла</i>
24	<i>Осминаъкъан Хь. «1а»</i>	1	20.02		<i>О. 115 дагахъа 1омае</i>	<i>1ан сурт дилла</i>
25	<i>Кхоартой Мажита Мурад. «Седкъий», стих.</i>	1	27.02		<i>О. 118 дагахъа 1омае</i>	<i>Биографи ха</i>
26	<i>Стихотворени кхоллара говзал</i>	1	5.03		<i>О. 120 чулоацам юхабувца</i>	

27	<i>«Кхор»</i>	1	<i>12.03</i>		<i>О. 123 – 126 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Дешархочун хоам: «Сийлахь – Боккха Даймехка т1ом»</i>
28	<i>Повествовани, монолог, диалог</i>	1	<i>19.03</i>		<i>О. 181 – 183 фаьлг беша</i>	<i>Монологически а диалогически а къамаьл оттаде</i>
29	<i>ПхъилекъонгийМахъмад–Са1ид «Оамал»</i>	1	<i>26.03</i>		<i>О. 135 – 138 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Алика сурт дилла</i>
30	<i>Композициисюжети</i>	1	<i>2.04</i>		<i>О. 141 деша</i>	
31	<i>ЗавъзнакъанБахъаудин «Пхъа лехар»</i>	1	<i>16.04</i>		<i>О. 144 - 147 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Биографи ха</i>
32- 33	<i>ЧакхенакъанСа1ид «Маькха г1орг1илгаш»</i>	1	<i>23.04</i>		<i>О. 158 - 178 чулоацам юхахъабувца</i>	<i>Биографи ха. Дешархочун хоам: «Нохч-Г1алг1ай депортаци»</i>
34	<i>Вайнаъхабагахбувцам (керд.)</i>	1	<i>7.05</i>			